

Kaart : Sanctiebeleid ongewenst gedrag en stappenplan time-in en time-out Verantwoordelijke: KC-er en directeur Datum: april 2026 Geëvalueerd op:	Kwaliteitskaart
--	-----------------

De basis	De Kanjermethode is onze basis in aanpak sociaal en emotioneel handelen.				
	<p>Als eerste willen de kinderen de kans geven te herstellen in gedrag en preventieve maatregelen. Dat betekent dat we de kinderen duidelijk waarschuwen zodat herstel ook mogelijk is of dat ze inzicht krijgen in hun gedrag en grens hiervoor waarschuwen we op de volgende manier;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dit is je eerste waarschuwing. Deze waarschuwing krijg je omdat....ik wil graag dat je vanaf nu.... 2. Dit is je tweede waarschuwing. Dit is je laatste waarschuwing voor vandaag. Ik geef je deze waarschuwing omdat.....Ik wil graag dat je vanaf nu.... 3. Eerder vandaag heb je twee waarschuwingen gekregen. Ik zie dat je ervoor hebt gekozen je gedrag niet aan te passen. Dat betekent dat.....(consequentie lade 2). <p><i>Noteer de waarschuwingen in de groepsapp, zo is iedereen op de hoogte van het gedrag. Gezamenlijke dragen we dit beleid en kunnen we elkaar ondersteunen.</i></p> <p>Soms gaat er ondanks alle preventieve inzet toch nog iets mis en wat doen we dan? Hiervoor is het sanctiebeleid voor de Ferbining opgesteld aan de hand van het 4 lademodel van D'Aes zoals beschreven in 'Gedragsoplossingen voor de moeilijke groep' (2019) van Kees van Overveld.</p> <p>In het 4-lademodel wordt het gedrag van de leerling geplaatst op twee assen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ernst van het gedrag: is er sprake van licht of ernstig/zwaar probleemgedrag? • De frequentie van het gedrag: doet het gedrag zich incidenteel of frequent voor? <table border="1" style="width: 100%; text-align: center; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="background-color: yellow; width: 50%; padding: 5px;">3 Ernstig/zwaar probleemgedrag Incidenteel</td> <td style="background-color: red; width: 50%; padding: 5px;">4 Ernstig/zwaar probleemgedrag Frequent</td> </tr> <tr> <td style="background-color: lightgreen; width: 50%; padding: 5px;">1 Licht probleemgedrag Incidenteel</td> <td style="background-color: lightblue; width: 50%; padding: 5px;">2 Licht probleemgedrag Frequent</td> </tr> </table> <p style="text-align: center; font-size: small; margin-top: 5px;"><i>Het 4 lademodel van D'Aes</i></p>	3 Ernstig/zwaar probleemgedrag Incidenteel	4 Ernstig/zwaar probleemgedrag Frequent	1 Licht probleemgedrag Incidenteel	2 Licht probleemgedrag Frequent
3 Ernstig/zwaar probleemgedrag Incidenteel	4 Ernstig/zwaar probleemgedrag Frequent				
1 Licht probleemgedrag Incidenteel	2 Licht probleemgedrag Frequent				

Betrokkenen	Alle leerkrachten van groep 1 t/m 8, kwaliteit coördinator, directeur
Aanpak	<p data-bbox="395 208 1428 244">Lade 1 Niet ernstige eenmalige overtredingen: waarschuwen</p> <p data-bbox="437 250 1406 353">De meeste overtredingen op de Ferbining zijn te plaatsen in deze lade. Het probleemgedrag komt niet veel voor en heeft geen grote gevolgen. Voorbeelden hiervan zijn:</p> <ul data-bbox="485 360 1118 539" style="list-style-type: none"> • Ongevraagd door de klas lopen • Stiekem iets eten tijdens de les • Door de instructie van de leerkracht heen praten • Praten tijdens zelfstandig werken • Ongepast taalgebruik <p data-bbox="387 580 1428 752">Bij lichte overtredingen die geen grote hinder veroorzaken, volstaat een korte opmerking. Leerlingen rustig en kordaat wijzen op het naleven van de afspraken is een vorm van contact. Leerlingen voelen dat je ze ziet. Dat je aandacht voor ze hebt. Echter wanneer meerdere leerlingen dit gedrag tegelijk vertonen kan het wel ernstig worden. Het is zaak om heel alert te zijn op dit opgeschijnlijke onschuldige gedrag.</p> <p data-bbox="437 792 842 824">Mogelijke maatregelen in lade 1:</p> <ul data-bbox="437 831 1145 969" style="list-style-type: none"> • een gebaar als duim omhoog of duim omlaag • even licht schouder aanraken • een kort gesprek • ‘stempel’ die pas gevolgen heeft bij een bepaald aantal <p data-bbox="437 1010 549 1041">Sancties:</p> <p data-bbox="437 1048 1414 1182">Dit type gedrag vraagt om een korte snelle onopvallende reactie van de leerkracht. Het gedrag heeft namelijk in eerste instantie nog weinig impact op de sfeer in de klas. (Alles wat aandacht krijgt groeit). Het zijn oplossingen binnen het reguliere klassenmanagement die verdere escalatie van het gedrag voorkomen.</p> <p data-bbox="395 1234 1428 1270">Lade 2 Hinderlijke gewoontes: gewenst gedrag aanleren</p> <p data-bbox="437 1276 1422 1554">Dit gedrag zorgt voor serieuze problemen in de klas; Er wordt een vooraf afgesproken grens overschreden. Leerlingen lijken niet gehinderd te worden door welke regel dan ook, ze doen vooral hun eigen zin. Het ‘groene’ gedrag is in de loop van de tijd een gewoonte of houding geworden. Het is in feite normaal om je zo te gedragen. Hier kunnen we dezelfde voorbeelden noemen als bij lade 1. Het verschil is dat het gedrag vaker voorkomt en de leerkracht dus harder aan het werk moet om het gedrag in goede banen te leiden. Dit gedrag is frequent in moeilijke groepen waar te nemen.</p> <p data-bbox="437 1594 1390 1697">Als lichte overtredingen een slechte gewoonte blijken te zijn, is de strategie van het waarschuwen niet meer voldoende. Ook aan waarschuwingen went een leerling als er verder geen gevolgen zijn.</p> <p data-bbox="437 1738 842 1769">Mogelijke maatregelen in lade 2:</p> <ul data-bbox="437 1776 1390 2018" style="list-style-type: none"> • De te maken afspraken ook bespreken met ouders (vanuit de pedagogische driehoek hebben we elkaar nodig) • Individueel stappenplan met verschillende kleine tussenstappen • Heldere afspraken met positieve en negatieve gevolgen • Time-in : afspraken hierover worden hieronder nader toegelicht. • Gesprek onder 4 ogen tijdens verplicht nablijven • Kansen om te ‘schitteren’ in de klas

- Kleine beloningen als het goed gaat

Sancties:

- Voordoen en oefenen van gewenst gedrag
- Gedragsverwachtingen bespreken
- Mogelijk een time-out: gebruik hiervoor het stappenplan en richtlijnen zoals hieronder verder uitgewerkt.
- Afspraken maken over het uitvoeren van gedragsverwachtingen met duidelijke consequentie als het goed of fout gaat
- Veel tussentijdse feedback geven

Lade 3 Ernstige eenmalige overtredingen: altijd straf als signaal

Bij een zware overtreding zoals vandalisme is een signaal naar de buitenwereld noodzakelijk. Je wil **aantonen dat de situatie ernstig wordt genomen**.

Voorbeelden van dit gedrag zijn:

- Schoppen/slaan
- Vandalisme
- Uiten van bedreiging

Gezien de ernst van de overtreding kan dat signaal niet anders dan een straf zijn en wordt er contact gezocht met ouders en onderzoeken waar het gedrag vandaan komt. Dat betekent niet dat die straf veel 'pijn' moet doen, een ernstige overtreding roept niet per se om de zwaarste sanctie. Want **straffen helpen zelden** om gewenst gedrag te bereiken. Het is belangrijk om naast de straf, de leerling te ondersteunen in het omgaan met de problemen die aan de oorzaak liggen van de overtreding. Hiervoor is overleg met ouders nodig.

Mogelijke maatregelen in Lade 3

- Gesprek met ouders
- Materiële schade herstellen
- Herstel ten aanzien van personen die schade hebben geleden
- Onplezierige maatregel (schrijfstraf, nablijven, uitsluiting van activiteit)
- Tijdelijke verwijdering uit de groep (time-out, schorsing)
- Time-out: gebruik hiervoor het stappenplan en richtlijnen zoals hieronder verder uitgewerkt.
- Zie ook bijlage 6 Aggressie en geweld van Schoolveiligheidsplan

Vervolg lade 4:

Lade 4 Veel voorkomende ernstige overtredingen: herstel eisen

De gedragingen kunnen hetzelfde zijn als in lade 3, maar doen zich vaker voor en ze hebben een grotere impact op het gevoel van sociale veiligheid in de klas. Leerlingen die dit gedrag vertonen, lijken ongevoelig voor de reacties uit de omgeving. Ze hebben een houding van onverschilligheid en stoerheid. Het gedrag kan ook voortkomen uit een stoornis zoals ODD of CD. Bij dit gedrag gaan we ook in gesprek met ouders.

Voorbeelden van dit gedrag zijn:

- Pesten
- Fysieke agressie tegen leerlingen en leerkrachten
- De klas ontregelen
- Geen gezag aanvaarden.

Mogelijke maatregelen in lade 4:

	<ul style="list-style-type: none"> • Gesprek met ouders • Antipest procedure • Herstelgesprek met slachtoffers • Het uitspreken van excuses aan de groep • Onplezierige maatregel • Tijdelijke verwijdering uit de groep • Verplichte begeleiding door een buddy (vrijwillige leerkracht) • Definitieve uitsluiting met verwijzing naar gespecialiseerde hulpverlening • Zie ook bijlage 6 Agressie en geweld van Schoolveiligheidsplan
Tot slot:	Dit model geeft houvast en richting bij ongewenst gedrag. Het is echter wel belangrijk om te beseffen dat elk kind, elke situatie anders is en om nuance en afweging vraagt. Aan de andere kant: als niet duidelijk is óf en wélke gevolgen ongewenst gedrag heeft, dan creëren we omstandigheden waarin probleemgedrag juist in ernst en frequentie kan toenemen.
Evaluatie:	1 keer per jaar wordt deze kaart in een teambijeenkomst besproken en indien wenselijk bijgesteld.

April 2026. Stappenplan time-out bij ongewenst gedrag

Time-out kan worden gezien als een positieve techniek, een maatregel waarbij de leerling kan worden verwijderd van een negatieve versterker van het gedrag. (Van Overveld, 2012). De leerling krijgt zo de kans om ongewenst gedrag te beëindigen waardoor ruimte is voor gewenst gedrag. Velderman (2007, aangehaald door Jellesma, 2011) noemt dit 'switch'. Er is een aantal vormen van time-out te onderscheiden (gebaseerd op stappenplan uit Groepsplan Gedrag (Van Overveld, 2015)

1. Preventievemaatregelen

Inzet van technieken als prijzen en negeren

Preventief materialen wegnemen

Materialentime-out (vooral toepasbaar bij jonge kinderen)

Waarschuwen: eerste waarschuwing, tweede waarschuwing, bij de derde keer heeft de leerling zijn gedrag niet aangepast->consequentie.

2. Afscherming

De leerling wordt afgeschermd van de factoren die het probleemgedrag oproepen of versterken. Bijvoorbeeld de tafel van de leerling anders neerzetten.

Geen sprake van verwijdering uit het lokaal

De leerling neemt gewoon deel aan het leerproces

Tafel wordt in een andere positie gezet/ andere plek in het lokaal

3. Uitsluiting

De leerling krijgt een andere plek in het lokaal en mag niet meer actief deelnemen aan het leerproces (wel luisteren, niet meepraten).

4. Exclusie

De leerling wordt visueel gescheiden van de groep en neemt geen deel aan het leerproces.

5. Isolatie

De leerling wordt verwijderd uit de klas en moet naar een andere ruimte:

In de ruimte is toezicht van een volwassene

Korte time-out, maximaal 15 minuten (vuistregel: aantal minuten correspondeert met leeftijd leerling).

Leerling moet actief bezig zijn: werk mee of tekenen/opschrijven wat er gebeurd is (eventueel time-outformulier, deze liggen op de kast in het kantoor).

Stappenplan bij ongewenst gedrag

In dit stappenplan word je uitgelegd wat de leerkracht doet als je je niet aan de afspraken houdt.

Stap 1

De leerkracht vertelt je kort welk gedrag hij/zij van je verwacht.

Stap 2

De leerkracht vertelt je nog een keer welk gedrag zij/hij wil zien. De leerkracht geeft aanwijzingen en je denkt zelf mee hoe je je gedrag gaat aanpassen. Je zorgt ervoor dat het goed komt.

Stap 3

Is je gedrag niet aangepast dan krijg je een time-in.

Stap 4

Lukt het je niet op de time-in plek je gedrag aan te passen dan krijg je een time-out. De leerkracht bepaalt hoe lang je in groep __ zit. Je wordt gebracht en gehaald door de leerkracht en je ouders worden ingelicht.

Zonder stappen op de time-out

Breng je met jouw gedrag jezelf of een ander in gevaar dan word je direct op de time-outplek gezet of ga je gelijk door naar de directrice of de intern begeleider.

Wat verstaan we onder gewenst gedrag

Onder gewenst gedrag verstaan we dat je je houdt aan de regels en afspraken die we binnen de school en de groep hebben afgesproken. Dit zijn regels en afspraken die we tijdens de Kanjerlessen hebben afgesproken en op de muur hangen.

Fase 1 Preventieve maatregelen

Stap 1

Leerkracht beoordeelt situatie en vraagt zich eerst af of zijn verwachtingen wel zijn afgestemd op de mogelijkheden van de leerling. Waar nodig kan de leraar zijn verwachtingen eerst aanpassen aan wat haalbaar is voor het kind.

Stap 2

Leerkracht gaat door met de les en richt zich op leerlingen die het gewenste gedrag vertonen.

Stap 3

Mocht de leerling zijn gedrag niet hebben aangepast dan wordt hij door de leerkracht aangesproken op een respectvolle, zachte maar duidelijke toon. Het gewenste gedrag wordt duidelijk benoemd. Een korte aanmoediging is voldoende, de aandacht blijft zo minimaal mogelijk.

Stap 4

Mocht de leerling nog niet het gewenste gedrag vertonen dan herhaalt de leerkracht zijn korte uitleg als in stap 3, geeft voor zover nodig nog enige aanwijzingen hoe de leerling zijn probleem kan oplossen en legt vervolgens de verantwoordelijkheid bij de leerling: Zorg dat het goed komt.

Ook nu geldt: minimaal contact en vermijd strijd.

Fase 2 de Time-in (in de klas)

Stap 5

Naar eigen inzicht wordt de leerling: afgeschermd van factoren die het probleem gedrag oproepen en versterken;

op een andere plek in het lokaal gezet en mag hij niet meer actief deelnemen de leerling wordt visueel gescheiden van de groep en mag niet meer deelnemen. Daarbij wordt heel kort, neutraal en zakelijk uitgelegd wat de reden is van de time-in. De time-timer wordt ingesteld.

Fase 3 De Time-out (uit de klas)

Stap 6

De leerkracht brengt de leerling naar de vaste time-outplek (zie onderstaande tabel voor de verdeling) bij een collegae. Deze houdt zich zoveel mogelijk afzijdig

De tijd van de time-out wordt aangegeven mbv een time-timer. De tijd is 10-15 minuten, situatie afhankelijk, tijd moet vooraf duidelijk zijn.

De leerling koelt af en maakt zo mogelijk het time-outformulier (vanaf groep 5) (afhankelijk van de leerling, van de situatie, het moet iig geen extra discussie opleveren)) waarop hij schrijft welke situatie zich voordeed en welk gedrag hij zal vertonen als hij weer in de klas komt. Ook kan er gekozen worden voor werk afmaken.

Stap 7

De leerling wordt opgehaald door de leerkracht waarna (indien mogelijk, anders op een later tijdstip) een gesprek plaatsvindt waarin de aanleiding besproken wordt, hoe het gedrag voorkomen kan worden net als het gewenste gedrag dat verwacht wordt, tevens wordt de verwachting uitgesproken dat het gaat lukken.

Mocht de leerling nog niet afgekoeld zijn dan wordt de time-out verlengd met 5- 15 minuten.

Stap 8

De leerkracht maakt een notitie in Parnassys en licht ouders na schooltijd in. De leerling haalt zijn werk op een ander tijdstip in.

Bij welk gedrag zetten we direct de time-out in?

Als de veiligheid van de leerling zelf, de medeleerlingen of de leerkracht in het geding is, wordt de time-out direct ingezet en wordt de betreffende leerling naar de directie gebracht. De ouders worden gebeld.

Wat te doen bij herhaling?

Wanneer er op een dag twee keer tot een time-out wordt overgegaan moeten we bij de derde keer concluderen dat het de leerling deze dag niet gaat lukken om in de klas te zijn. We gaan over tot een time-out bij IB-er of directie of conciërge waarbij de leerling het werk van de dag meekrijgt en moet zorgen dat het (al dan niet op school) afkomt. Ouders worden op de hoogte gesteld

Richtlijnen als een leerling niet meewerkt

Als de leerling niet vrijwillig meegaat, hanteren we het volgende protocol:

De leerkracht geeft de leerling de keuze: of zelfstandig meelopen of vastgepakt worden door de leerkracht; de leerkracht vertelt vooraf aan de leerling hoe hij de leerling vastpakt (polsgreep).

Mocht de leerling fysiek geweld gebruiken dan wordt aan een andere leerling de opdracht gegeven om een andere (voorafgesproken) leerkracht erbij te halen; mocht het nodig zijn dan worden IB-er/directie nog ingeschakeld

Ouders worden altijd op de hoogte gesteld

Verdeling time-outplekken

Iedere leerkracht zorgt voor een time-outplek in de klas: Tafel,stoel, time-timer, potlood en vanaf groep 5 time-outformulieren. Maak een planning welke groep gaat in eerste instantie naar groep .. en bij afwezigheid groep (bijvoorbeeld door gymlessen) .. Naar groep xx.

Van belang is het om tot een visie te komen over de tijd die een leerling in de time-out doorbrengt

Van Overveld geeft aan dat deze zeker niet langer dan 15 minuten moet zijn. Daarnaast zal men een uitspraak moeten doen wie beslist wanneer de time-out over is, Van Overveld vindt dat dit de leerkracht moet zijn. Hij geeft de aanbeveling om leerlingen tijdens de time-out actief bezig te laten zijn, bijvoorbeeld door een moment van zelfreflectie in te bouwen. Tevens zal men na moeten denken wat te doen als de leerling uit de time-out komt. Daar zijn verschillende meningen over. Van een kort gesprek over o.a. de aanleiding, het benoemen van het gewenste gedrag tot helemaal niets bespreken met de leerling omdat het niet effectief zou zijn om na te denken over wat er fout ging. (Matthys (2011) aangehaald door Van Overveld, 2012). Ook Velderman en Everaert (2005, aangehaald door Jellesma, 2011) sluiten zich hierbij aan, zij stellen dat het ongewenste gedrag zal uitdoven wanneer er geen aandacht aan besteed wordt. Rogers (2011) vindt echter dat er altijd en direct na de time-out een gesprek zal moeten plaatsvinden.

Mocht de leerling (of de leerkracht) na de time-out nog niet afgekoeld zijn dan zou de leerkracht kunnen beslissen voor een verlenging van de time-out

Daarnaast zou de leerkracht alle incidenten in het dossier moeten registreren met datum, tijd, aanleiding en gemaakte afspraken. Tijdens de stappen communiceert de leerkracht kort, zakelijk en duidelijk. Ze vermijden discussies, confronterend contact, strijd en secundaire (aandachts)winst. De leraar blijft de hele tijd respectvol en kalm.

Rogers (2011) stelt dat de **procedure van verwijderen bekend, voorspelbaar en gepubliceerd moet zijn** voor de leerling. Dit biedt alle betrokkenen houvast in situaties waarin een leerling ongewenst gedrag vertoont. Jellesma (2011) geeft aan dat het verblijf buiten de klas wel minder aantrekkelijk moet zijn, dat men na moet denken wie de leerling wegbrengt, dat de time-outplekken ingericht zijn en dat de tijd ingesteld moet worden op een time-timer. Het doel moet duidelijk zijn voor de kinderen en er moeten de regels hoe de leerling naar de time-outplek gaat en terugkomt moeten duidelijk zijn. ("Positive Time-out", 2004). Zorg voor goede supervisie, houd geen wrok en begin na de time-out samen opnieuw, geef leerlingen het gevoel dat ze iets missen, verberg je ergernis (Linsin, 2009). Denk van tevoren ook na of een leerling er wel van kan profiteren, wellicht is de functie van zijn gedrag juist vermijding van de taak.

Besemer (2010) gaat in op het time-out-beleid bij kleuters. Zij stelt dat kleuters soms nog onvoldoende rekening kunnen houden met hun omgeving en dat ze veelal op een egocentrisch niveau functioneren. Ze doen graag gelijk wat ze denken en hebben nog niet het inzicht om het even uit te stellen. Ze reageren vaak met hetzelfde gedrag en zijn nog niet in staat om alternatieven te gebruiken. De leerkracht staat dan voor de taak om het handelingsrepertoire uit te breiden.

Dit impliceert dat er bij kleuters minder snel overgegaan wordt tot een time-out, eerst zal de leerkracht het concrete zichtbare gedrag en het effect ervan moeten benoemen, vervolgens zal

de leerkracht de leerling moeten vragen te stoppen met het gedrag terwijl de leerkracht nagaat wat de functie van het gedrag is om tenslotte het alternatieve gedrag te oefenen met kleuters